

מאימתי פרק ראשון ברכות

ה רב נסים גאון

ואם תלמיד חכם הוא . שרגיל במשנתו לחזור על גרסו תמיד דיו כבך : ירגיו יר טוב . שיעשה מלחמה עם יר הרע : ודומו סלה . יום הדומה הוא יום המות שהוא דומה עולמית : זה מקרא . חומש שמלה לקרות בתורה : זו משנה . שיחטטקו במשנה : זה גמרא .

ההשישי מטוב . מן הסורה : וכלפי נעכר . מכה עכורה : המוכר עלב . שפירש הימנו דבר חשוב כזה ומחוך דוחקו מכרו : ושמה . סהרי הקב"ה מזהים מלעוז אוחה ומשכחה לפניכם בלקח טוב אחר שנתנה להם : פשפשו ולא מלא . לא מלא עבירה בידו שבצילה לאוין

מה אשם לדעת אף יסורין לדעת . כי הקרבנות אין מתיר להקריבן אלא ברגון בעלים ולא בעל טרחן כדתיבא (שקלן דף כ"א וש"ג) יקריב אותו מלמד שכתפין אותו יכול בעל כורחו ליל לרצונו הא כיצד טופין ער שיאמר רוצה אני ואמרו עור מנין למתקסק בקרשים שפמול ובי לעכר מנין לתלמד לומר לרצונכם תובחוו (לרצונכם וכו') דעתכם וכו' ואיתא בשו"תא דילין בפ' הכל שוחטין (דף י"ג) ובפס' נדרים כפרק אין בין טורי הגאה מחזיר (דף ל"ה) איתא אפר' ר' יוחנן הכל צריכין [דעת] : נפטרסר כפרה :

נושא (המשך) / מבנה

ממירות של ר' יצחק בענין ק"ש על המטה

מבנה

ממירות של ר' לוי בר חמא

נושא / מבנה

סימון ליצור קשר בין ב' דרשות אלו (דרשה שניה של ר' יצחק ור"ש בן לקיש גישה זו מרומז ברש"ד"ה ולחומי רשף)

משלי כג ה

"התעור עיניך בו ואוננו כי עשה עשה לו כפנים כנשר יעוף השמים"

נושא / מבנה

כחה של תורה מול יסורין . מן קורה למי שאינו עוסק בתורה העוסק - אינו עוסק

לקמן מה

מנחות נג אבות פ"ו

נושא (המשך) / מבנה

דעות איך של האבה מזהים יסורין של האבה

[תכן להיות הכי אפר אבא א"ר יוחנן אלו וכו' ועיין מ"ק דף כ"ג]

נושא

מחילה על עוונות ע"י עיסוק בתורה וגמילות חסדים . קבורת בנים

הגהות הב"ח

(6) גס' אס קבלס עליו (2) רש"י ד"ה מלוי משמע סמן דקריאת שמת : (3) ד"ה התעור וכו' כדורה ס"ד וחס"כ מ"ה ולוינו היל משתכחת : העוף מסלק ממך את בני רשף הסי' :

נושא

מחילה על עוונות ע"י עיסוק בתורה וגמילות חסדים . קבורת בנים

סכרה טעמי המשניות שממנו יולאה הוראה . אבל המורים הוראה מן המשנה נקראו 'מבלי העולם במס' סופה (דף ק"ב) : **כחנו חומו חרב של שתי פיות בידו . להרוג את המזיקין : מאי משמע** (2) בדקריאת שמת : **העניף עיניו נו** . אס תכפל וסגרת עיניך בתורה (2) היא משתכחת ממך : **וכניסך רשפיגניוהעוף העוף מסלק ממך (1) : קטב מירי** . זה שס שד הלזרים במסכת פסחים (דף ק"א) : **ולחומי רשף** . כתיב בן רעב למזיקין ולרש לפניו ולחתייו יסורין ומזיקין : **אפילו סינוקוס של ביסורין יודעים** . שהסורה מנינה שלמדן מספר חומש' אס שמוע השמע כל המחלה אשר שמתו וגו' ואפילו הקטנים שלא הגיעו לספר חיוב ככר למדו :

* אחרי הסוגריים הגמי ממשיכה בענין ק"ש על המטה. בתוך הסוגריים מובא מיתרות של ר' לוי בר חמא במימרא הראשון מצטט הפסוק שהוזכר בסוף ד' רגזו ואל תחטאו

ע"י מגילה י"ב [כ] תהלים קמ"ט ס"ס

איוב ה

דברים ל"ג

[גנין כע' חילין סא:] שמוט טו

תהלים ל"ט

משלי ד'

איכה ג

תהלים נ"ד

משלי ג

ישעיה נ"ג

ש"ס

ש"ס

תהלים ס"ו

ר"ל הדל"ת בסגול אלא בצירי (ח"מ)

ויקרא ג

דברים כ"ח

מכילתא ס"ט יתרו וספ"י' ולפתח ע"ש

ש"ס

משלי ו

כתבתי אלו נביאים וכתובים להורות' זה גמרא *מלמד שכולם נתנו למשה כמיני : **א"ר יצחק כל הקורא ק"ש על ממתו כאלו אוהו חרב של שתי פיות בידו שנאמר** °רוממות אל בגרונם וחרב פיפות בידם **מאי משמע** אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי מרישא דענינא דכתיב °יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וכתבי בתריה רוממות אל בגרונם וחרב פיפות בידם . ואמר רבי יצחק **אלה הקורא קריאת שמוע על ממתו בזיקין גדילין הימנו שנאמר** °ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר °התעור עיניך בו ואיננו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר °מזי רעב ולחומי רשף וקטב מירי . אמר רבי שמעון בן לקיש **עין העוסק בתורה ויסורין גדילין הימנו שנאמר** °ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר °התעור עיניך בו ואיננו ואין רשף אלא יסורין שנאמר °מזי רעב ולחומי רשף אמר ליה רבי יוחנן °הא אפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותו שנאמר °ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה . והאונת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך **אלא כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק** הקב"ה מביא עליו יסורין מכוועין ועוכרין אותו וס' °נאלמתי דומיה החשיתי **מטוב וכאבי נעכר** : ואין טוב אלא תורה שנאמר °כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעוובו . אמר רבי זירא ואיתימא רבי תנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמה אבל הקב"ה אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמה שנא' כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעוובו . אמר רבא ואיתימא רב חסדא אם רואה אדם שיסורין באין עליו **פשפש במעשיו שנא** °נחפשה דרכינו ונחקורה °ונשובה עד ה' **פשפש ולא מצא יתלה בבטול תורה שנאמר** °אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו ואם תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הם שנאמר °כי את אשר יאהב ה' יוכיח . אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא כל שהקב"ה חפץ בו מדכאו ביסורין שנאמר °יה' חפץ דכאו החלי יכול אפילו לא קבלם מאהבה תלמוד לומר °אם תשים אשם נפשי מה אשם לדעת אף יסורין לדעת . ואם קבלם (6) מה שכרו °יראה זרע יאריך ימים ולא עוד אלא שתלמודו מתקיים בידו שנא' °וחפץ ה' בידו יצלה פליגי בה רבי יעקב בר אידי ורבי אחא בר תנינא **חד אמר** אלו הם יסורין של אהבה כל שאין בהן בטול תורה שנאמר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו **חד אמר** אלו הם יסורין של אהבה כל שאין בהן בטול תפלה שנאמר °ברוך אלהים אשר לא הסיר תפלתו וחסדו מאתי אמר להו רבי אבא ברביה דר' חייא בר אבא הכי אמר ר' *ר' חייא בר אבא **א"ר יוחנן** אלו ואלו יסורין של אהבה הן שנאמר °כי את אשר יאהב ה' יוכיח אלא מה ת"ל ומתורתך תלמדנו אל תקרי *תלמדנו אלא תלמדנו דבר זה מתורתך תלמדנו ק"ו משן ועין מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם עבד יוצא בהן לחרות יסורין שממרקין כל גופו של אדם על אחת כמה וכמה והיינו דרבי שמעון בן לקיש דאמר רשב"ל נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין : נאמר ברית במלח מלח ברית נאמר ברית ברית דכתיב **אלה דברי הברית** מה ברית האמור במלח מלח ממתקת את הבשר אף ברית האמור ביסורין יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם : *תניא רבי שמעון בן יוחאי אמר שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין אלו הן תורה וארץ ישראל והעולם הבא תורה מנין שנאמר °אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו ארץ ישראל דכתיב °כי כאשר יסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך וכתוב בתריה °כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה העולם הבא דכתיב °כי נר מצוה ותורה אור ודרך תנים תוכחות מוסר . תני תנא קמיה דר' יוחנן כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים

זקובר